

ASSOCIACIÓ COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: autonòmic

Forma jurídica: associació i ONGD

- 28 persones treballadores
- 1 persona treballadora pertanyent a col·lectius en risc d'exclusió social
- 223 persones voluntàries
- 69 persones sòcies
- 64 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 51 persones ateses en serveis a la gent gran
- 5 persones ateses en serveis d'atenció a la dependència i la discapacitat
- 22 persones ateses en serveis d'atenció a trastorns de salut mental
- 1.839 persones ateses en serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.ccar.cat

Breu història de l'organització

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (d'ara endavant, CCAR) és una entitat sense finalitat de lucre que es troba inscrita al cens d'entitats del voluntariat de Catalunya amb el número 1.434. Fundada l'any 2004, la CCAR disposa de 19 anys d'experiència en la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades, apàtrides, sol·licitants de protecció internacional i/o d'apatrídia, així com de les persones migrades que es troben en una situació d'especial vulnerabilitat. En aquest sentit, l'any 2021 vàrem ser declarades com a associació d'Utilitat Pública. La seva tasca que no seria possible sense la col·laboració i el suport desinteressat de les persones que s'impliquen com a voluntàries amb l'entitat, que a dia 31 de desembre de 2022 eren un total de 223, de les quals 174 són dones, el 78%. Per mitjà d'aquestes accions de voluntariat, des de la CCAR es busca promoure que la ciutadania s'impliqui en la defensa del dret d'asil i de les persones desplaçades forçosament a Catalunya, contribuint de manera activa i directa en l'acollida i inclusió d'aquestes persones a casa nostra.

Missió

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat té per objectiu principal defensar el dret d'asil i els drets fonamentals de les persones refugiades i immigrants, afavorint els seus processos d'inclusió a Catalunya. Així mateix, des de l'entitat, es qüestiona la pretesa voluntariat de les migracions, amb la finalitat d'obrir el debat relatiu a les diverses formes de persecució i les vulneracions de drets humans que requereixen algun tipus de protecció.

Descripció de l'activitat

1. La provisió d'atenció directa integral dirigida a persones sol·licitants de protecció internacional, refugiades i immigrants amb programes i serveis d'acompanyament jurídic, formatius i ocupacionals, recursos d'acollida temporal i el programa de Mentoria social.
2. La incidència política, social i el foment de la participació a través de la recerca, la formació, la sensibilització i la incidència política a fi de defensar el dret d'asil i els drets de les persones refugiades i desplaçades forçosament.
 - 2.1 Accions d'incidència social i política a través de la sensibilització, la formació i la recerca orientades a generar espais de reflexió i debat sobre els desplaçaments forçats amb la participació activa de les pròpies persones sol·licitants de protecció internacional i refugiades.
 - 2.2 Accions de foment de la participació social, la mobilització i la implicació de la ciutadania catalana en l'acollida i l'acompanyament de persones desplaçades forçosament per mitjà del voluntariat.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA**ESPAI REFUGI: UN ESPAI D'ATENCIÓ PER A TOTES LES PERSONES REFUGIADES I MIGRADES****Breu descripció**

L'Espai Refugi, situat al Carrer Béjar, 36 de Barcelona, és un espai d'interacció entre el personal especialitzat de la CCAR, les persones voluntàries i les persones desplaçades forçosament, ideat com un potencial epicentre on capacitar el voluntariat de l'entitat, així com ampliar la seva participació en els diferents serveis d'atenció a persones desplaçades forçosament de l'entitat, tals com l'assessoria jurídica o el servei d'inserció sociolaboral. D'aquesta manera, es posa a disposició del voluntariat de la CCAR i de les persones desplaçades forçosament ateses per la CCAR i/o arrelades al territori català, un espai de trobada i intercanvi, segur, que permeti una acció dinàmica, estable, intercultural i amb perspectiva de gènere de forma ininterrompuda i continuada en el temps. L'Espai Refugi esdevé un espai on abordar els reptes derivats de la migració forçada a través de l'acció de la ciutadania catalana.

L'Espai Refugi s'inaugurà el 28 d'octubre de 2022 amb l'objectiu d'esdevenir un espai on concentrar gran part de l'acció de l'entitat enfocada a l'apoderament del voluntariat social, atorgant-les d'aquesta manera les eines i material necessari perquè elles mateixes puguin dissenyar, gestionar i executar activitats dirigides a les persones usuàries que acompanyen, i on, a la vegada, es puguin concentrar altres serveis ja oferts a la CCAR.

Actualment, ja s'han iniciat tallers d'aprenentatge del català i del castellà, així com sessions d'art-teràpia i dol migratori, un grup de dones i activitats de formació per al voluntariat. Totes aquestes accions serviran per a compartir sabers i coneixements, per reflexionar, i per generar propostes de canvi i transformació social de manera col·lectiva, entre la ciutadania catalana i les persones desplaçades forçosament.

Finalment, cal esmentar que l'Espai Refugi possibilita l'enfortiment del treball en xarxa de l'entitat amb diferents agents involucrats en la tasca d'acció social i el voluntariat.

Aportació de valor de la iniciativa

L'Espai Refugi és un projecte de nova creació d'especial rellevància, que consisteix en la creació i consolidació d'un espai d'intercanvi social entre persones ciutadanes catalanes i persones desplaçades forçosament arrelades a Catalunya. En aquest sentit, actualment ja formen part del dia a dia de l'Espai gairebé 500 persones, establint d'aquesta manera la seva continuïtat al llarg de les properes anualitats. Així, cal destacar el fort impacte obtingut en tan poc temps de funcionament del projecte, un espai inaugurat el passat mes d'octubre, i la forta implicació d'altres entitats del territori especialitzades en asil i voluntariat en el seu funcionament.

Alhora, que es fa servir la metodologia de la CCAR, la qual es basa en el foment de la participació directa de les persones ateses i voluntàries de l'entitat, per tal de traçar accions que puguin donar una resposta a les necessitats reals dels col·lectius en qüestió.

Necessitats identificades

Durant el 2022, 118.842 persones van sol·licitar protecció internacional a l'Estat espanyol, mentre que en 2021 van ser 65.404. L'augment continuat que es produeix any rere any en el nombre de persones que arriben a Catalunya cercant-hi refugi fa patent la importància de continuar implicant a la ciutadania en els seus processos d'acollida i d'inclusió al nostre país.

Així, des de la CCAR considerem urgent i necessari promoure i consolidar accions que contribueixin a l'apoderament de les persones desplaçades forçosament per mitjà de les persones voluntàries. Per aquesta raó, l'Espai Refugi vol millorar no únicament els processos de captació i formació en matèria d'asil i refugi de les persones voluntàries implicades, sinó també dotar a aquestes persones de les competències necessàries en matèria d'asil, inclusió i arrelament social perquè puguin desenvolupar tasques d'acompanyament a persones desplaçades forçosament.

Finalment, tal com s'especifica en el punt 8.1 "Propostes de persones que van ser o són recentment arribades a Barcelona" del Protocol elaborat per l'Ajuntament de Barcelona "L'acollida a persones Immigrades i Refugiades – Estratègia Barcelona 2022-2025", s'hi inclouen parts de testimoniatges de persones desplaçades forçosament. Aquestes, verbalitzen la necessitat de crear espais de trobada i d'intercanvi entre les persones desplaçades forçosament i institucions, organitzacions socials i persones voluntàries.

Principals objectius assolits

Objectiu general: dissenyar i gestionar un espai de coneixement mutu, suport i acompanyament entre la població desplaçada forçosament i la ciutadania catalana amb el propòsit de promoure l'apoderament personal del voluntariat, la convivència intercultural i l'aprofundí d'eines idiomàtiques i relacionals.

Objectius específics:

1. Posar en marxa l'Espai Refugi, un espai inclusiu, intercultural i dissenyat amb perspectiva de gènere, per fomentar la relació i la creació d'una xarxa de suport i nous vincles afectius entre el voluntariat i les persones en situació de desplaçament forçat.
2. Fomentar la formació i apoderament de la ciutadania catalana en tant que potencials persones voluntàries que duguin a terme activitats amb persones desplaçades forçosament de forma autònoma, així com un acompanyament integral a aquestes.
3. Reforçar l'apoderament i l'adquisició d'autonomia personal de les persones desplaçades forçosament, mitjançant activitats d'inclusió social de caràcter lúdic i/o cultural, dissenyades, dirigides i executades pel voluntariat de la CCAR, amb temàtiques diverses com la pintura, la música, el ioga, dansa, classes de llengua avançades, entre d'altres.
4. Consolidar el treball en xarxa dut a terme per l'entitat al llarg de la seva trajectòria amb altres entitats i institucions del territori.

Principals resultats obtinguts

Després d'un treball extens per preparar l'Espai Refugi, amb la col·laboració de l'entitat Djerelo, una associació de persones ucraïneses a Barcelona, el passat mes d'octubre va ser inaugurat oficialment, amb un acte on van assistir una representació de les institucions catalanes i municipals, així com diverses entitats, persones desplaçades forçosament i ciutadanes de la ciutat comtal.

Durant el mes de novembre es va convidar a més de 230 persones a fer ús de l'espai, moltes de les quals van participar en la seva posada en marxa a nivell logístic i organitzatiu. Durant els primers mesos de funcionament de l'Espai, moltes persones van apropar-se voluntàriament per demanar informació sobre les activitats, serveis i horaris d'aquest. Així, fins al 31 d'abril de 2023, 157 persones desplaçades forçosament han participat de l'Espai, derivades en la seva majoria d'entitats com Welcome Refugees, Migrastudium, Accem, Prohabitage, així com d'agents públics tas com el SAIER (en el marc del Projecte Amic) o diferents Centres Cívics.

Algunes de les activitats que s'hi duen a terme són Tallers del Dol Migratori i Trobades de Dones (dinamitzada per una psicòloga especialitzada voluntària) que tenen per propòsit treballar la resiliència i l'apoderament, tallers d'intercanvi cultural i lingüístic (com les parelles lingüístiques) i serveis d'atenció jurídica i laboral especialitzats en asil i refugi.

Finalment, cal esmentar que en els darrers mesos s'ha inaugurat una biblioteca, una sala i espais comuns.

Abast de l'experiència

Gairebé 500 persones han participat de l'Espai i més de 370 han estat abastades per la iniciativa en tant que persones voluntàries i/o persones ateses. Alhora, s'ha arribat a més de 15 entitats del territori que treballen en l'àmbit de les migracions, l'asil i el voluntariat, establint-se com un projecte de nova creació rellevant i transferible a nous territoris.

Des de la CCAR es fomenta en tot moment la participació activa de les persones desplaçades forçosament que hagin estat ateses a l'entitat anteriorment, amb la finalitat d'apoderar-les i animar-les a continuar vinculades a l'entitat, per tal d'involucrar-se en la defensa del dret d'asil i l'acompanyament a les persones víctimes de desplaçament forçat fruit de greus vulneracions de drets humans durant els seus itineraris d'inclusió a Catalunya.

El conjunt d'accions relatives al disseny, l'execució i l'avaluació continua del projecte promouen la participació i implicació de les persones voluntàries de la CCAR.

Persones implicades en l'experiència**Treballadores: 28****Membres equips directius: 2****Sòcies: 69****Ateses: 157****Voluntàries: 223****Altres: 7 (membres de la Junta)****Principals factors clau d'èxit**

El primer factor clau d'èxit del present projecte va ser aconseguir adequar i humanitzar l'Espai Refugi, per tal de poder acollir i dur a terme diferents activitats i serveis en un entorn agradable.

D'altra banda, ha estat el fet de consolidar un espai referent de trobada entre la ciutadania, en tant que persones voluntàries, i les persones desplaçades forçosament. Un espai on, tot i estar dinamitzat per la tècnica de voluntariat de la CCAR, s'està treballant de manera horitzontal entre totes les persones que hi participen, per tal de promoure el seu apoderament i fer-les partícips de forma directa de les activitats i accions que es decideixi dur a terme a l'Espai.

A la vegada, a través de la present intervenció, i en línia general amb la tasca duta a terme per la CCAR des de la seva creació, s'ha fomentat la participació com a persones voluntàries de les persones desplaçades forçosament que varen ser usuàries de la CCAR o que es troben a punt de finalitzar la seva vinculació com a persones usuàries, per haver finalitzat els seus itineraris d'inclusió sociolaboral a Catalunya.

En aquest sentit, tot i que el propòsit final de l'entitat és respondre a les necessitats de les persones refugiades, el foment de la participació de persones voluntàries esdevé clau en el reforç de l'acompanyament i el suport ciutadà envers les persones desplaçades forçosament usuàries de l'entitat i, en conseqüència, en la seva inclusió social.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La creació de l'Espai Refugi ha suposat un repte logístic per l'entitat, que ha estat gestionat amb molta il·lusió per l'equip i les persones voluntàries. Les accions prèvies a la posada en marxa van implicar la negociació amb l'entitat que cedeix l'espai i signatura d'un conveni. El primer repte va suposar l'adequació de l'Espai (neteja, buidat de mobles vells i ferralla, posada a punt de subministraments, equipament, etc.), ja que les instal·lacions havien servit per a oficines.

A partir d'aquí, l'equip de direcció juntament amb la tècnica de voluntariat, van planificar i assignar l'ús de les diverses sales i cessionar els espais que utilitzaria l'entitat ucraïnesa "Djerelo". Repartits els espais, es va habilitar les zones de treball, dues sales d'atenció i reunions, la sala d'ordinadors per les persones usuàries, una sala de ludoteca per a infants, i una sala biblioteca. Un cop adequat l'espai, es van realitzar els preparatius de la inauguració de l'Espai.

Finalment, el segon repte important ha estat l'organització de l'oferta d'activitats a l'Espai i la difusió de les mateixes entre entitats que treballen en xarxa amb la CCAR i altres institucions públiques, un treball de fons que ha permès l'Espai Refugi, esdevenir l'epicentre on s'ha concentrat gran part de l'acció de l'entitat.

Elements innovadors que aporta l'experiència

El principal element innovador de la present experiència ha estat el fet d'establir un espai de trobada, atenció i acompanyament entre persones ciutadanes de Catalunya i persones refugiades arrelades al territori.

En aquest sentit, cal esmentar que durant 2021 es va realitzar un estudi de diagnòstic amb les persones que són ateses per l'entitat, amb la finalitat de determinar les necessitats reals del col·lectiu d'atenció des del punt de vista d'acció de voluntariat i com resoldre-les. Així aquest espai buscava cobrir les necessitats d'acompanyament de les persones que queden excloses d'aquestes cobertures, en els àmbits de formació, assessoria jurídica i acompanyament a itineraris sociolaborals i d'inserció, a través del voluntariat i, alhora, cobrir la necessitat d'espais de trobada i creació de nous vincles socials i afectius per la comunitat de persones refugiades.

Alhora, l'establiment d'una metodologia de participació directa i activa de les persones ateses, així com una mirada interseccional a totes les accions que es duen a terme, permeten que les accions d'acompanyament dotin alhora d'apoderament a les més de 150 persones refugiades que participen de l'Espai Refugi.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

Pel que fa a la tasca i a gestió diària que duu a terme la CCAR, el treball en xarxa és una eina vital i de rellevant importància, que permet executar totes les accions de forma més eficient, i crear sinergies i línies de treball conjunt, que permeten a la vegada, arribar a un major nombre de població beneficiària de l'activitat de l'entitat.

De manera complementària al present projecte de L'Espai Refugi, la CCAR ha esdevingut un espai segur i de referència, tant per les persones voluntàries, com per les persones desplaçades forçosament a la província de Barcelona. Nombroses entitats participen i col·laboren a l'Espai, de les quals es poden destacar les esmentades a continuació: Welcome Refugees, Migrastudium, Accem, Prohabitage, FICAT, Djerelo, així com d'agents públics com el SAIER (en el marc del Projecte Amic) o diferents Centres Cívics.

L'Espai Refugi disposa d'una oferta d'activitat, de les quals moltes d'elles poden ser replicades en altres espais i entitats. A tall d'exemple, podem destacar les següents activitats que s'hi duen a terme: Tallers del Dol Migratori i Trobades de Dones (dinamitzada per una psicòloga especialitzada voluntària) que tenen per propòsit treballar la resiliència i l'apoderament, tallers d'intercanvi cultural i lingüístic (com les parelles lingüístiques), Taller de competències TIC, tallers d'habilitats socials, etc. També destacar la prestació de serveis d'atenció jurídica i laboral especialitzats